

לא גטו ולא ואתיקא

להלן נאומו של ח"כ אורי אבנרי בוויכוח הכללי על משרד-הדתות:

כבוד היושבי-ראש, כנסת נכבדה.

הגיעה השעה להשמיץ, מעל במה רמה זו, כפה מלא וללא שום סיוע, את התביעה החד-משמעית להפרדה טוטאלית בין המדינה והדת.

קם דור בישראל המואס בכפייה הדתית החשוכה, בהפיכת המדינה לקהילה, ובקיום ממשלה ההופכת את עצמה ל-חבורת גבאים.

קם דור הנושא את עינו אל ישראל חדשה, משוחררת, חופשית, חילונית ופלאורליסטית.

קם דור המואס בדפוס הגטו, במקחיוממכר של עסקנים צבועים, ההופכים את אלוהיהם קדרום להפור בו, דור שאינו רוצה גטו חדש, וגם לא ואתיקן יהודי.

בשם דור זה אנו תובעים: הפרדה טוטאלית בין המדינה והדת.

לא כעיקרון מופשט, לאחרית הימים. לא כרעיון עיוני לסימפוזיונים מלומדים. לא כקישוט מזויף לסטאטוס קוו, מה גם שאינו סטאטוס ואינו קוו אנטה, אלא קר-חזית הנע קדימה ללא הרף, על גלי הסחיטה והקנוניה.

הפרדה טוטאלית בין המדינה והדת — כמי דיניות אקטואליות, כיעד ממש של מאבק פוליטי בלתי-נרתע ובלתי-מתפשר, לשם כינון מישרר דמוקרטי אמיתי, כדומה לזה הקיים במדינות המתקונות.

חמשת נקרונוות הפרדה

הפרדה טוטאלית בין המדינה והדת — מה פירושה? לא יהא שיופוט מחייב במדינה, זולת השיפוט של מערכת-המשפט הממלכתית, על פי החוקים המתקבלים עלידי רוב העם באמרי צעות נציגיו הנבחרים.

לא יתכן כי באמצעות חוק חילוני יכפו על הציבור חוקים שמקורם בספרי-קודש, שאינם ניתנים לשינוי באמצעות הכ-רעה דמוקרטית, והמבססטי דיקטטורה של הרבנים המט-תמכים על השראה אלוהית.

לא תהא החזקת שום מוסד דתי מטעם המדינה ועל חשבון משלם-המיסים.

לא יהא שום חוק, ממלכתי או עירוני, המגביל את זכותו של אדם לחופשי-התנועה, לחופשי-התפריט, לחופשי-העסקים ולחופשי-הבידור, מטעמים דתיים.

לא תהא בשום בית-ספר, המחוקק על-ידי משלם-המיסים, שום תוכנית-לימודים הכוללת חינוך דתי, גלוי או מוסתה.

תהא הפרדה מוחלטת בין השלטון, שאינו יכול לכפות על הרוב (או על ה-מיעוט, ואפילו מיעוט קטן) אידיאולוגיה, עיקרי אמונה ופולחן — ובין המישור ה-דתי, שהוא עניינו הפרטי של כל אדם ושל כל חוג מעוניין.

מי שרוצה להישפט בפני רב, זכותו לעשות זאת, כזכות כל אורח לבוררות מרצון.

מי שרוצים להתחתן או להתגרש בפני רב — זכותם לע-שות זאת, בהסכמה הדדית.

מי שרוצה לתת לילדיו חינוך דתי, בהתאם לאמונתו — זכותו לדאוג לכך, בנוסף לחינוך הממלכתי.

מי שרוצה לקיים בית-כנסת או כנסיה, מקוה או מיסגד, לבחור רב או באימאם או בכומר — חופשי לעשות זאת. אין זה נוגע למדינה.

המדינה צריכה להעניק לשיפוט הממלכתי את הסמכות לדון בכל ענייני האזרח, כולל כל ענייני המעמד האישי.

המדינה צריכה להבטיח לכל אדם את הזכות להינשא ולהתגרש, בלי פייגו דת והלכה.

המדינה צריכה לכוון תחבורה ציבורית בכל יום, כולל ימי שבת וחגים.

כולל סטריפ-טיז'!!

המדינה צריכה להבטיח לכל אורח את הזכות לנופש, ל-תרבות ולבידור בכל ימות השבוע — ובעיקר בימי

שבת וחגים.

שרי-הדתות זרח ורהפטיג: כולל סטריפ-טיז'

אורי אבנרי: כן, כולל סטריפ-טיז', כבוד השר!

יכולנו להסתפק בקביעת עקרונות אלה. שהרי ברור לפי-הם שאת משרד-הדתות אין לתקן, ואין לשפר, ואין לשפץ, אלא יש כבטלו לחלוטין. לא יכירונו מקומו במדינה הומרה קראטית שאנחנו רוצים בה — בישראל החדשה והחילונית.

מה גם, כבוד היושבי-ראש, שעצם שמו של משרד-הדתות הוא שקר וכזב. אין זה משרד הדתות ומעולם לא היה כזה. זהו משרד לריכוז הדתות, וכראש וראשונה משרד לריכוז הדת היהודית.

בראשית היתה המפלגה — קבוצה אינטרסנטית של עסי-קנים פוליטיים, שאיש מהם אינו סמכות דתית, ולא גדולתם בתורה הביאה אותם לאן שהגיעו. משרד-הדתות כופה את רודנות המפלגה על הזרם האורתודוכסי היהודי, הוא כופה את רודנות הזרם האורתודוכסי על כל הציבור היהודי, תוך דיכוי שרירותי של כל שאר הזרמים. הוא כופה את רודנות הדת היהודית על כלל תושבי המדינה, תוך דיכוי הרוב ה-חילוני ובני שאר הדתות.

דיכוי הדת היהודית

על דיכוי הרוב הגדול של תושבי המדינה, החילוניים, אין צורך להרבות מילים. הדברים ידועים לכל.

פחות ידועות העובדות לגבי דיכוי הדתות האחרות בישר-אל. במשרד הדתות (בלשון רבים!) אין סגן-שר נוצרי או מוסלמי. על המחלקות לדתות הלא-יהודיות אחראים פקידים יהודיים, דתיים כמובן, (ואלה הרי או עושים מלאכי-חם הממלכתית רמיה, או עושים שקר בנפשם — כי איך יכול יהודי דתי לטפח עבודה זרה ומינהגי כזבים?)

יתר על כן: משרד-הדתות כולל מחלקות המנהלות, על חשבון משלם-המיסים, וגם משלם-המיסים הנוצרי וה-מוסלמי, מלחמה פעילה נגד דתות אחרות. למשל, קרן יל-דינו, הפועלת על חשבון המדינה נגד מוסדות-הנוער של הנוצרים.

(המשך בעמוד 29)

ורחפטיג

חדשות: הצעה דחופה לסדר-היום והצעת-חוק פרטית, קראנו עשרות קריאות-ביניים. השאלות שלנו שנענו, בין השאר:

● הנשיא בהודו: אם היה ברור מראש שממשלת הודו לא תקבל אותה, מדוע חנה מטוסים שם? תשובת אבא אבן: אין דרך אחרת לנפאל. (איננו מקבלים ידעה זו. אפשר היה לעקוף את הודו, בטיסה מיוחדת, למשל דרך צ'ילון ובורמה.)

● ויאטינאם: האם הופעל לחץ אמריקאי על ישראל כדי שתשלח לשם מדריכי נח"ל ומדריכים צבאיים אחרים? אבא אבן הכחיש.

● דרום-אפריקה: מדוע נמנע נציג ישראל מהצבעה נגד הגזענות שם? תשובת אבן: הנציג קיבל את הוראותיו באיחור. ישראל מתנגדת לגזענות הדרום-אפריקאית.

● עובדים בשגרירויות ישראל: האם מקופחים סטודנטים ישראלים העובדים בשגרירויות ישראל בחו"ל? השר הכחיש.

● הקנוניה של "דן": מדוע לא הפעיל שרי-המיסחר-והתעשייה את הוק ההגבלים העיקסיים נגד הקנוניה שעשתה דן עם מוניות-השרות? תשובת השר: משרדו הודיע לצדדים כי העיסקה נוגדת את החוק.

● נדיבות ממשלתית: האם נכון שהממשלה התחייבה בפני חברת כלל הפרטית לפצות אותה על כל נזק שתסבול בעיסקי הבורסה? השיב פינחס ספיר: לא. אך כשקמתי ושאלתי שאלה נוספת: "האם הכחשה זו כוונה גם לגבי חברות שהממשלה שוחפת בהן?" גימגם השר, דחה את התשובה.

● מי טעה? מתכנן כוח-האדם במשרד-העבודה הכריז כי משרד המיסחר והתעשייה טעה בהערכת התעסוקה, ולכן באה האבטלה כאפתעה. האם זה נכון? תשובת השר חיים צדוק: ארוכה, מסובכת ובלתי-יברורה.

שאלות נוספות שהגשנו, בין השאר: הדלפת דו"ח ממשלתי סודי לחברה מיסחרית, הפסדים שנגרמו לממשלה על-ידי מתן ערבויות לחברת סומרפיי, התקלות באספקת החשמל, בילוש אחרי חייהם הפרטיים של מורים בבתי-ספר דתיים, על סמך מה הורה מנהל לשכת ראש-הממשלה למשרתה למנוע הפגנה חוקית כמחאה נגד ביקורו של קונרד אדנואר ב-אוניברסיטה?

"חבר הכנסת של העולם הזה..."

דין על משרד-הסעד נחשב לאחד המשעממים בכנסת, ורוב הסיעות משאירות אותו בידו (או בפיה) הנשים שלהן.

כשהתקרב תורי לגאום נכחו באולם, מלבד הנואם באותו רגע (יעקוב כץ), יושב-הראש הישיבה (דבורה נצר), שרי-הסעד ואני רק שמונה חברי-כנסת, והם:

רשימת הנכבדים (יום ב', שעה 20.30): מבין 49 ח"כי המערך: 1 (ורטמן). מבין 26 ח"כי גח"ל — 2 (קלינגהופר, יוד). מבין 11 אנשי המפד"ל — 1 (זורק). מבין 10 ח"כי רפ"י — 1 (מתילדה נז). מבין 8 ח"כי מפ"ם — 0. מבין 4 אנשי אגו"י — 1 (גרזס). מבין 3 אנשי רק"ח — 1 (טובי). מקיי נכחה כולה (מיקוניס).

80 דקות לפני כן, כשנאמה נציגת המערך רות הקטיג, נכחו 13. אחירת השיעום פגה, כמדומני, כאשר נשמעו דברינו, תוך רוגז גובר והולך מצד

אולם הקואליציה עשתה קנוניה, חייבה את כל חבריה להצביע בעד שני מועמדיה: ח"כ מרדכי ביבי מאחדות-העבודה וח"כ ישראל בן-מאיר מהמפד"ל. פירוש הדבר: חיווק מכריע להשפעת הממשלה על השופטים.

הדבר עורר רוגז רב, אפילו בשיחות הפרטיות בין חברי הקואליציה עצמם. מדוע לא נבחר לפחות משפטן מכובד כמו פינחס רוזן, איש הקואליציה? אולם יש משמעת, וכך, למרות שההצבעה היא חשאית, על-ידי זריקת פתקים לקלפי, היו התוצאות ידועות מראש. לא יכולנו לשנות דבר. אך ראינו חובה לעצמנו להזעיק את דעת-הקהל נגד נוהל פסול זה. השאלה היתה: איך?

מי שנמנע מהצבעה רגילה, יכול לנמק זאת מעל הדוכן. אך מעולם לא היה תקדים כזה, לגבי ח"כ הנמנע מהצבעה חשאית. שאלנו כמה מגדולי המומחים בבית, וכולם ענו פה אחד: בהצבעה חשאית אין זכות של הנמקה לנמנע.

אבל לא נכנענו לחחת-הדעת המלומדת. כשנקרא שמי (השלישי לפי סדר האל"ף-ביתי, אחרי אבא אבן ובנימין אבניאל) הודעתו: "אני נמנע!" באותו רגע הרצתי פתק ליושבי-ראש הישיבה, יוסף סרלין מגח"ל, וברי קשתי רשות לנמק.

סרלין תהה, הירהר, ולבסוף החזיר לי פתק: "אולי תגיד לי על איזו תקנה אתה מסתמך?"

אמנון זכרוני ואני פתחנו בידיים קדחתניות את ספר ה-קנזון, והפישנו. נותרו לנו רק כמה דקות, עד לגמר ההצ-בעה, שהתנהלה סביבנו. במירוצ זה נגד הזמן ניצחנו: מצאנו בעמוד 47 החלטה (מס' 29) מיום 2.10.57, שקבעה: "הצבעה חשאית אינה מונעת מסירת הודעה".

הודענו בכך בפתק נוסף ליו"ר, דקה לפני גמר ההצבעה, והוא הזמין אותי לדוכן למסירת הודעתנו. באותו רגע היתה הכנסת כמרקחה: אף אחד מן הח"כים הנכבדים לא ידע על קיום תקנה ישנה זו, והם חשבו כי הזכות ניתנה לנו שלא כדין. זה הרגיו אותם. כי לפחות שלוש סיעות (גח"ל, רפ"י ו"ל"ע) היו נמנעות מהצבעה, אילו ידעו שיש להן הזכות לנמק זאת מעל הדוכן.

ההמולה הכללית קראתי את הודעתנו הקצרצרה:

"...תוצאות הצבעה חשאית זו נקבעו מראש בהסכט בין סיעות הקואליציה... זה פונע בעקרון שניציג הכנסת ייבחרו כיחידים, על פי סגולותיהם האישיות בלבד... כאשר הכנסת בוחרת את נציגיה בוועדה זו על סהרת נציגי השלטון — הרי עלול הדבר להתפרש כרמז לכל שופט כי מינויו ועליותו בדרגה כפופות למידת הסיפוק שיתן בהחלטותיו לשלטון". מכיון שבאותו זמן נכחו באולם כמעט מאה חברי-הכנסת (שנכחו רגע לפני ההצבעה, ויצאו מיד לאחר מכן), נמשכה ההמולה זמן רב. עוד באותו יום הגיש השר יוסף בורג עירעור על החלטה היושבי-ראש.

מסקנה: כדאי לדעת את התקנון — וחבל שיש בכנסת ח"כים שאינם יודעים אותה, למרות שהם יושבים בבית מזה 17 שנים רצופות.

שז"ר בהודו, אדנואר בישראל

כך הכל היה זה שבוע שיגורתי, אך מפרך. עליתי המש פעמים על דוכן-הנואמים: נאמתי שני נאומים עקרוניים; קיבלנו תשובה על שבע שאלות; הגשנו כתיסר שאלות